

Дослідження зв'язку ставлення жінок до грошей з соціально-демографічними характеристиками в умовах невизначеності

<https://doi.org/10.67242/conference-2026-25>

Клименко Наталія Геннадіївна, докторка філософії в галузі психології, старша наукова співробітниця лабораторії організаційної та соціальної психології Інституту психології

імені Г.С. Костюка НАПН України (м. Київ)

Orcid ID 0000-0002-1897-3201

Вступ. Повномасштабна війна в Україні акцентувала увагу фахівців на пошук ефективних методів роботи в сфері психічного здоров'я. Відповідно, постало питання щодо доказової практики в психології та психотерапії в Україні. Доказовий підхід до психологічної практики (Evidence-based practice in psychology, EBPP) був запропонований за для підвищення ефективності психологічних інтервенцій шляхом поєднання трьох важливих аспектів: (1) найкращих доступних досліджень, (2) осмислення практичного досвіду самого спеціаліста та (3) специфіки клієнта, що включає в себе його культурні та ціннісні особливості (Депутатов та ін., 2025). Однією з важливих проблем є дослідження ставлення до грошей жінок, адже на тлі війни на долю багатьох жінок випадає піклування та фінансове забезпечення родини у зв'язку з втратою або тимчасовою фізичною обмеженістю годувальника сім'ї, втратою майна, вимушеним тимчасовим переселенням тощо. А. Furnham підкреслює, що люди, відрізняються за своїм ставленням до грошей, переконаннями та звичками, що може мати серйозні наслідки для їхнього благополуччя. (Furnham, 2025). Таким чином, дослідження ставлення жінок до грошей (дослідження типів грошових переконань) та їх зв'язку з соціально-демографічними характеристиками жінок в умовах невизначеності, є актуальним. Мета дослідження: дослідити зв'язок ставлення жінок до грошей (типів грошових переконань) з соціально-демографічними характеристиками жінок. Методи. Для проведення дослідження було використано: методика А. Furnham «Money Belief and Behaviour Scale» (MBBS) (модифікований варіант М. Сімків) (Сімків, 2012), та авторську анкету-паспортичку. Обробка результатів здійснювалась методами математичної статистики (описові статистики, кореляційний аналіз за допомогою програми SPSS (версія 22). Результати. Дослідження проводилось з вересня 2021 року по вересень 2022 року під час карантину, пов'язаного з пандемію COVID-19 та в період повномасштабної війни в Україні. Вибірку досліджуваних склали 221 особа з різних регіонів України. Результати кореляційного аналізу, свідчать про те, що типи грошових переконань та поведінки жінок загалом пов'язані з соціально-демографічними характеристиками. Встановлено, що існує як позитивний, так і негативний статистично значущий зв'язок між типами грошових переконань та поведінки і соціально-демографічними характеристиками жінок. У процесі дослідження встановлено негативний статистично значущий зв'язок типу грошового переконання та поведінки «Економність» з віком опитуваних жінок ($r_s = -0,136$, $p < 0,05$). Суть цього зв'язку проявляється в тому, що з віком з'являється зменшення економності. Отже, більш молоді жінки – більш економні у витрачанні грошей. Встановлено негативно статистично значущий зв'язок типу грошового переконання та поведінки «Економність» з сімейним станом ($r_s = -0,135$, $p < 0,05$). Суть цього зв'язку полягає в

тому, що зі зміною сімейного стану зменшується економність, тобто, одружені жінки менше економічні ніж неодружені та розлучені. Також, встановлений негативний статистично значущий зв'язок типу грошового переконання «Економність» з наявністю дітей ($r_s = -0,184$, $p < 0,01$). Суть даного зв'язку проявляється у зменшенні економності з наявністю дітей, тобто жінки, які мають дітей менше економічні у витрачанні грошей, ніж жінки, які не мають дітей. Виявлено позитивний статистично значущий зв'язок типу грошових переконань та поведінки «Влада» з місцем народження ($r_s = 0,155$, $p < 0,05$). Отже, ми бачимо, що жінки, які народилися в селах більше орієнтовані на сприймання грошей як засіб отримання влади над іншими людьми ніж у великих містах. Статистично значущих зав'язків між типами грошових переконань та поведінки та місцем проживання і соціальним походження жінок не виявлено (Клименко, 2024).

Обговорення. Результати дослідження демонструють, що грошові переконання жінок мають зв'язок з соціально-демографічними характеристиками. Нашу думку, одним із цікавих аспектів отриманих даних є те, що місце проживання жінок не має статистично значущих зв'язків з їх ставлення до грошей. Це може бути одним з фактором адаптації жінок в умовах вимушеного внутрішнього та зовнішнього переселення під час військових дій в Україні.

Висновки. Результати кореляційного аналізу вказують на те, що типи грошових переконань загалом пов'язані з соціально-демографічними характеристиками жінок. Отримані дані можуть стати основою для розробки психологічних тренінгів для жінок з метою підвищення фінансового благополуччя в умовах невизначеності.

Література: Депутатов, В., Великодна, М., Лазос, Г., Карамушка, Л., Клименко, І., & Писаренко, Т. Використання доказового підходу до психологічної практики серед фахівців України: результати опитування. Актуальні питання доказової практики в психології і психотерапії: матеріали I Всеукраїнської конференції з міжнародною участю (17 травня 2025 р., Київ) [за науковою редакцією М.С. Великодної, Г.П. Лазос, І.С. Клименка]. Видавництво Ліра-К, 2025. – 146 с. <https://doi.org/10.59647/978-617-8633-30-1/1> Клименко, Н.Г. (2024). Особистісно-професійні стилі поведінки як чинник ставлення жінок до грошей. [дис. д-ра філософ., Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України]. Сімків, М.В. (2012). Модифікований варіант методики А. Фернема «Шкала грошових уявлень та поведінки». Освіта регіону, 2, 295-301. Furnham, A. (2025). Measuring Money Attitudes and Beliefs. Encyclopedia 2025, 5, 78. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia5020078>